

RETRATS DEL NATURAL
MARIA GUIXÀ I PRADELL
CIUTADANA CENTENÀRIA

(141)

FRANCESC MELCION

Testimoni d'un segle viscut

TONI VALL
BARCELONA

La meva àvia paterna, Maria Mundó i Marcet, nascuda l'any 1902, era la gran de quinze germans. El primer noi va arribar després de sis noies, es deia Francisco i l'any 1935 es va casar a Montserrat amb la Maria Guixà i Pradell, que avui, talment com un miracle, continua en aquest món, irreductible, victoriosa, testimoni d'un segle. S'enrecorda de tot, la memòria no li falla, posseeix una energia insòlita per a una persona de 103 anys. Quan explica quants anys té no pot evitar que se li escapi una riallada: "Allà dalt no em volen!" I la seva filla Núria ho precisa encara més: "No la matarà ni la Guàrdia Civil".

A casa meva, el meu pare i els seus germans sempre parlaven amb estimació de "la tieta Maria Guixà", glossaven sovint la seva vitalitat i simpatia. M'agrada retrobar-la avui a casa seva i que m'expliqui els records d'una vida llarga, viscuda intensament, amb algun malaurat cop d'infortuni. No sap del cert quin és el secret de la seva longevitat, potser que s'ha sabut cuidar, que la seva salut ha sigut sempre de ferro, que s'ha divertit

quan li tocava divertir-se, que ha rebut l'amor incondicional dels seus i que la fe en Déu sempre li ha proporcionat l'escalf i la serenitat que precisava.

Va néixer l'1 d'octubre de 1913. Filla d'industrials filadors de Sant Quirze de Besora –"Els primers filadors d'Espanya"–, recorda les màquines de la fàbrica, els 300 treballadors, l'habitació on dormia el bisbe del poble. També els dies en què es banyava al riu d'amagat de la mare i com enterraven els ocells al jardí amb el seu germà. La nina de cartró que li van regalar els seus avis i el disgust que va tenir el dia que se la va descuidar fora i va quedar xopa per la pluja. Va veure des del seu balcó de la plaça Tetuan l'enterrament de Francesc Macià, en comitiva per Barcelona, que va passar per davant de casa seva. El dia que va morir Antoni Gaudí, molt a prop de casa seva, atropellat per un tramvia, a casa seva va sentir que algú deia: "Aquí al costat s'ha mort un pobre home". Ningú sabia qui era. Va veure Alfons XIII arribant a l'Estació de França i ningú l'aplaudia ni el victorejaven –"A Catalunya, no hem sigut mai monàrquics"– i, en canvi, al darrere va aparèixer la Monyos i tothom li va fer festes.

Els seus dos fills grans, la Montserrat i el Francisco, van néixer durant la Guerra Civil, amb les bombes passant per sobre els seus caps. A

Vivències
Quan va morir Gaudí va sentir que deien: "S'ha mort un pobre home aquí al costat"

Llegat
Maria Guixà té 5 fills, 23 nets, 26 besnets i tres rebesnets

casa, no hi havia llum i amb prou feines tenien una mica de llet condensada. La por que van passar encara la guarda clavada als ossos. Van aparèixer tres militars amb metralladora que volien matar el seu marit: "Hi havia un tresor a Montserrat i ell ho sabia perquè era nebot de l'abat Marcet". La segona part de la guerra la va passar a Sant Feliu de Codines, hi havia més calma però tampoc gaire. S'amagaven sota el llit de la Columna Líster –de l'exèrcit republicà– i sortien a collir patates de matinada. A Figueres, del braç del seu germà, feien veure que eren nòvios per no cridar l'atenció.

"Després, a casa, mai vam parlar de la guerra ni de política", m'explica. Ha sigut una persona d'ordre, ha pujat la seva família i ha viscut la vida amb plenitud de burgesia benestant: "Gràcies a Déu no ens ha faltat mai de res". M'ensenya una foto de quan tenia 50 anys i sembla que en tingui 25. "És veritat que feia una mica de goig", reconeix amb coqueteria. Recorda els estiuejos al Masnou, la nevera de gel, les caramelles, la tertúlia i el bar del casino. Un món que ja ha desaparegut. Sempre li ha agradat mudar-se i ser presumida, sempre amb barret a tot arreu. El dia que la seva filla gran es va casar els va donar a les seves dues filles petites 25 pessetes perquè anessin amb barret al casament. D'això se'n diu tenir les idees clares.

També ha rebut fortes investides. Es va quedar vídua relativament aviat i ha patit el dolor de veure morir el seu fill Santi: "El trobo molt a faltar, això ha de ser per força el pitjor que li pot passar a una persona, la mort d'un fill". L'ha ajudat, sens dubte, la força de la creença religiosa.

Va cada dia a missa, a les Hermanitas de la plaça Tetuan, i resa per tothom, per tota la família, per tots els que no resen. M'ensenya una foto amb el cardenal Sistach i una del seu fill Santi amb Joan Pau II. També una altra que representa cinc generacions: de la rebesàvia al rebesnet. Fa impressió saber que el seu fill gran, el Francisco, té 80 anys i ja té besnets.

103 anys i no s'ha cansat de viure

La Maria Guixà és, per mèrits propis, una institució. Ha tingut cinc fills i té 23 nets, 26 besnets i tres rebesnets. Als 100 anys es va trencar el fèmur i, lluny de resignar-se, va continuar ferma, decidida, atenta a tot. Em faig creus de la qualitat de vida que manté, del cap claríssim i la figura encara alta i esvelta que conserva. Llegeix sense ulleres i no li costa gens recordar.

M'explica històries de la meva àvia Maria i em convida a dinar per a un altre dia. La tieta Maria Guixà està contenta, la seva memòria és un tresor. 103 anys en aquest món i no s'ha cansat de viure. —